

Meerwaarde door Synergie

Samen sterker in onderzoeksondersteuning

Meerwaarde door Synergie

Samen sterker in onderzoeksondersteuning

Inleiding

In de realiteit van onderzoek worden de eisen rond data, Open Science en verantwoording steeds hoger, terwijl tijd en capaciteit onder druk staan. Voor onderzoekers betekent dit dat zij steeds meer aandacht moeten besteden aan randvoorwaarden die niet direct bijdragen aan hun inhoudelijke werk. Tegelijk staan hogescholen voor dezelfde vraag: hoe organiseer je ondersteuning zo dat onderzoekers daadwerkelijk vooruitkomen, zonder dat iedere instelling het wiel opnieuw moet uitvinden?

Het Digital Competence Center voor Praktijkgericht Onderzoek (DCC-PO) is ontstaan vanuit die gezamenlijke opgave en heeft zich in de afgelopen vijf jaar ontwikkeld tot dé community voor onderzoeksondersteuning binnen het hbo. Door kennis, expertise en infrastructuur te bundelen, ontstaat ondersteuning die niet alleen professioneler en efficiënter is, maar vooral direct bruikbaar in de praktijk van onderzoekers. Randvoorwaarden rond data, infrastructuur en Open Science worden sectorbreed ontwikkeld en toegepast, waardoor onderzoekers minder tijd kwijt zijn aan randzaken en zich meer kunnen richten op hun inhoudelijke werk.

Tegelijkertijd versterkt deze samenwerking de positie van het hbo in het nationale en internationale onderzoekslandschap. Door de bundeling van krachten opereert het hbo als een herkenbare en invloedrijke partner. Dat vergroot de impact in beleidsvorming, standaardisatie en investeringsprogramma's en leidt tot betere financieringskansen en een stevigere basis voor praktijkgericht onderzoek.

Vrijwel alle hogescholen nemen inmiddels deel aan het DCC-PO. De community ontstond met subsidie van NWO en SIA en sinds 2025 met eigen hbo-middelen. Het DCC-PO sluit aan op nationale ontwikkelingen rond onderzoeksinfrastructuur en Open Science.

Waarom samenwerking nodig is

De geschetste realiteit vraagt om een andere, meer gezamenlijke manier van werken. Onderzoeksondersteuning is een breed en snel veranderend domein. Nieuwe eisen rond Open Science, FAIR data (Findable, Accessible, Interoperable and Reusable data) en onderzoekssoftware vragen om specialistische kennis en gezamenlijke ontwikkeling van werkwijzen en infrastructuur. Door samenwerking binnen het DCC-PO kennen onderzoeksondersteuners elkaar, hanteren zij vergelijkbare werkwijzen en adviseren zij onderzoekers op een meer consistente manier. Zij weten elkaar snel te vinden bij lastige vraagstukken en bouwen voort op elkaars expertise en oplossingen. Tegelijkertijd zorgt de gezamenlijke vertegenwoordiging richting stakeholders ervoor dat het hbo als sector beter wordt gepositioneerd in nationale programma's, beleidsvorming en subsidietrajecten.

Deze samenwerking leidt ertoe dat onderzoekers beter en sneller worden ondersteund, minder tijd kwijt zijn aan het zelf uitzoeken van randvoorwaarden en kunnen vertrouwen op robuuste, breed gedragen oplossingen. Hierdoor neemt de kwaliteit, efficiëntie en impact van het praktijkgericht onderzoek toe.

Dit wordt concreet zichtbaar in de praktijk. Een onderzoeker die een subsidieaanvraag voorbereidt, kan terugvallen op sectorbreed ontwikkelde kennis, formats en begeleiding. In plaats van met de onderzoeks ondersteuners van de eigen hogeschool uit te zoeken wat er wordt verwacht, kan direct worden aangesloten op beproefde werkwijzen. Dat bespaart tijd, verhoogt de kwaliteit van de aanvraag en vergroot de kans op toekenning.

Concrete meerwaarde

De meerwaarde van het DCC-PO blijkt uit de producten, activiteiten en infrastructuurconcepten die de afgelopen jaren gezamenlijk zijn ontwikkeld. Er zijn landelijke handreikingen en richtlijnen ontwikkeld voor research data management (RDM), FAIR data en datastewardship. Ook zijn formats en richtlijnen ontwikkeld voor Data Management Plannen (DMP's), die beschrijven hoe onderzoeksdata gedurende een onderzoeksproject worden opgeslagen, beheerd en gedeeld.

Daarnaast ontwikkelt het netwerk het infrastructuurconcept MORIS (Modular Open Research Information System), een modulair onderzoeksinformatiesysteem waarmee onderzoeksinformatie kan worden geregistreerd, gekoppeld en hergebruikt. MORIS ondersteunt niet alleen de operationele registratie van onderzoeksactiviteiten, maar biedt ook waardevolle sturingsinformatie voor instellingen, bijvoorbeeld ten aanzien van onderzoeksoutput, datamanagement, samenwerkingen en impact. Hierdoor kunnen hogescholen beter onderbouwde beleidskeuzes maken en gericht sturen op de ontwikkeling van hun onderzoeksportfolio.

Een andere belangrijke innovatie is de ontwikkeling van machine-readable of machine-actionable DMP's. Dat houdt in dat een DMP niet alleen door mensen gelezen kan worden, maar ook automatisch door andere aangesloten systemen geïnterpreteerd en verwerkt kan worden. Dit wordt vereist door funders zoals ZonMw.

Impact van het DCC-PO in de praktijk

Het DCC-PO heeft in korte tijd een portfolio opgebouwd dat geen enkele hbo-instelling zelfstandig had kunnen realiseren. Door samen te werken ontstaan schaalvoordelen en kan expertise worden gedeeld.

De impactvoorbeelden hieronder laten zien dat het DCC-PO zich als netwerk weliswaar primair richt op onderzoeksondersteuning, maar dat de resultaten daarvan direct doorwerken in de kwaliteit, efficiëntie en toekomstbestendigheid van het praktijkgericht onderzoek, de lectoraten en onderzoekers.

Impactvoorbeeld 1 – gedeelde standaarden voor datamanagement

Onderzoekers moeten steeds vaker laten zien hoe zij hun onderzoeksdata opslaan, documenteren en toegankelijk maken. Dankzij gezamenlijke formats, handreikingen en expertise hoeven hogescholen dit niet ieder afzonderlijk te ontwikkelen. Onderzoeksondersteuners kunnen direct werken met bestaande modellen en sectorbrede kennis.

Impactvoorbeeld 2 – gezamenlijke ontwikkeling van onderzoeksinfrastructuur

De ontwikkeling van MORIS vraagt om technische expertise, afstemming over standaarden en kennis van het onderzoeksproces. Door dit gezamenlijk op te pakken ontstaat niet alleen een infrastructuur die aansluit op nationale ontwikkelingen en de behoeften van praktijkgericht onderzoek, maar ook een solide basis voor stuurinformatie over onderzoeksactiviteiten, output en impact. Tegelijk draagt deze aanpak bij aan digitale soevereiniteit en vermindert het de afhankelijkheid van commerciële leveranciers (vendor lock-in) in een veranderende geopolitieke context.

Impactvoorbeeld 3 – professionalisering van onderzoek via professionalisering ondersteuners

Veel hogescholen beschikken over relatief kleine teams voor onderzoeksondersteuning. Via trainingen, communities en gezamenlijke ontwikkeling krijgen medewerkers toegang tot kennis die binnen de eigen instelling vaak niet of slechts beperkt aanwezig is. Daardoor stijgt de kwaliteit van de ondersteuning en kunnen onderzoekers beter worden begeleid.

Impactvoorbeeld 4 – gezamenlijke vertegenwoordiging en toegang tot subsidies

Door de samenwerking binnen het DCC-PO heeft het hbo een herkenbare positie gekregen in het nationale onderzoekslandschap. Hierdoor worden hogescholen vaker betrokken bij programma's en subsidie-regelingen die voorheen vooral op universiteiten waren gericht. Het DCC-PO fungeert daarbij als verbindende schakel, waardoor kansen beter worden benut en het hbo sterker is vertegenwoordigd.

Een gezamenlijke stem in het onderzoekslandschap

Omdat vrijwel alle hogescholen deelnemen, vertegenwoordigt het DCC-PO de sector binnen het nationale onderzoeks- en infrastructuurlandschap. Het netwerk werkt samen met organisaties zoals SURF, Open Science NL (OSNL), DANS en de Thematic Digital Competence Centers (TDCC's). Daarnaast neemt het deel aan adviescommissies en werkt het mee aan projecten zoals BROCCOLI, DURF, MICR, Publinova en initiatieven rond de European Open Science Cloud (EOSC). Hierdoor wordt de praktijk van het hbo structureel meegenomen in beleidsvorming, standaardisatie en investeringsprogramma's.

Via het DCC-PO kunnen hogescholen onderwerpen agenderen die anders minder zichtbaar zouden zijn, zoals technische en inhoudelijke vraagstukken, maar ook thema's als publieke waarden en digitale soevereiniteit. Doordat het DCC-PO sectorbreed is georganiseerd, krijgt het hbo via dit netwerk een gezamenlijke stem en positie die individuele instellingen afzonderlijk veel lastiger kunnen realiseren.

Deze positie vertaalt zich ook in concrete financiële kansen: het DCC-PO heeft subsidies verworven voor community management, training en infrastructuur, en ondersteunt hogescholen actief bij aanvragen richting OSNL, TDCC's en Europese programma's.

Vooruitkijken: Roadmap 2026 - 2028

De komende jaren werkt het DCC-PO verder aan nieuwe deliverables die aansluiten op de groeiende rol van data, software en digitale infrastructuur in onderzoek.

Zo zet het DCC-PO met de Roadmap 2026 - 2028 een volgende stap naar een duurzame, sectorbrede community voor onderzoeksondersteuning. De roadmap richt zich op een breed scala aan thema's zoals: Open Science-beleid, peer review, non-traditional outputs, juridische ondersteuning, AI in onderzoek, citizen science, research software en open hardware, datamanagement, archivering en anonimisering. Daarnaast wordt verder geïnvesteerd in de ontwikkeling van infrastructuur, waaronder Virtual Research Environments (VRE's) en metadata-standaarden.

Een Virtual Research Environment is een digitale onderzoeksomgeving waarin onderzoekers veilig kunnen samenwerken, data kunnen analyseren en opslaan alsmede onderzoeksprocessen kunnen organiseren.

Het doel blijft onverminderd hetzelfde: het hbo ondersteunen met alles wat nodig is voor sterk praktijkgericht onderzoek. Dat vraagt om deskundige mensen, gedeelde kennis, heldere standaarden, sterke vertegenwoordiging en toekomstbestendige digitale infrastructuur. Door deze elementen gezamenlijk te ontwikkelen en sectorbreed te delen, zorgt het DCC-PO ervoor dat hogescholen sterker staan in een onderzoeksomgeving die steeds complexer en digitaler wordt alsmede meer transparant en uniform werken en de onderzoeksimpact tonen.

Prestaties en deliverables

Onderstaand overzicht toont de producten en activiteiten waaruit deze impact is voortgekomen.

Handreikingen, modellen en richtlijnen

Het DCC-PO ontwikkelde sectorbrede handreikingen en modellen die instellingen helpen bij het opzetten en professionaliseren van onderzoeksondersteuning en research data management.

- handreikingen voor RDM-beleid en datastewardship
- handleidingen voor FAIR data, datadocumentatie en het zoeken en vinden van onderzoeksdata
- formats en richtlijnen voor datamanagementplannen (DMP's)
- functieprofiel voor de datasteward in het hbo
- het 'Landelijk Integraal Onderzoeksondersteuningsmodel' (LIOM)
- waardeketenmodellen aansluitend op HORA/HOSA
- adviesrapporten over metadata en interoperabiliteit

Infrastructuur en digitale voorzieningen

Naast richtlijnen werkt het DCC-PO aan concepten en modellen voor digitale onderzoeksinfrastructuur die aansluiten op nationale en internationale ontwikkelingen.

- conceptueel ontwerp van een modulaire research information system (basis voor MORIS)
- concept voor een machine-readable datamanagementplan
- gezamenlijke verkenning van duurzame data-archivering
- datamodel voor onderzoeksprojecten en metadata-standaarden
- versterking van de technische basis voor interoperabiliteit

Professionaliseringsactiviteiten

Het DCC-PO organiseert trainingen, kennisuitwisseling en community-activiteiten voor onderzoeksondersteuners uit alle hogescholen.

- FAIR data
- zoeken en vinden van onderzoeksdata
- soft skills voor het werken met onderzoekers en onderzoeksprojecten
- publiceren en archiveren van onderzoeksdata
- data carpentries en reproducible workflows
- Jupyter en research software management
- bijdragen aan de Spring Training Days van SURF
- DCC-PO "Samen aan de slagdagen"

Daarnaast ontwikkelde het DCC-PO kennisclips, e-learnings en documentatiematerialen die breed worden ingezet binnen onderzoeksstaf, bibliotheken en lectoraten.

Colofon

Digital Competence Center Praktijkgericht Onderzoek (DCC-PO), 2026
Deze uitgave is met zorg samengesteld met vermelding van relevante bronnen

Druk/versie

Versie 1.0

Auteursrecht

De tekstuele inhoud van deze publicatie valt onder de CC-BY 4.0 licentie creativecommons.org/licenses/by/4.0
Gebruikte logo's en huisstijl vallen onder het auteursrecht en mogen niet zonder toestemming hergebruikt worden.

Vragen?

Neem contact met ons op via info@dcc-po.nl

Volg DCC-PO

Via www.dcc-po.nl